جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت

دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

استاندارد شایستگی

رانندگی کامیون حمل‌ونقل کالای برون‌شهری

Intercity Truck Driver

گروه شغلی

حمل‌ونقل زمینی

کد ملی استاندارد

۸۳۳۲۱۰۰۰۲۴

تاریخ تدوین استاندارد: ۱۴۰۴/۶/۱۵

شناسنامه استاندارد شایستگی

استاندارد شایستگی راننده کامیون حمل‌ونقل کالای برون‌شهری با کد ۸۳۳۲۱۰۰۰۲۴ با مشارکت خبرگان حرفه‌ای، صاحبان مشاغل، مربیان و کارشناسان برنامه‌ریزی درسی تدوین و در جلسه مورخ ۱۴۰۴/۶/۱۵ گروه شغلی حمل‌ونقل زمینی بررسی و به تصویب رسید و در سامانه ملی استاندارد مهارت بارگذاری گردید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این استاندارد متعلق به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور بوده و هرگونه سوء استفاده مادی و معنوی از آن موجب پیگرد قانونی است. از صاحبنظران، متخصصان، صاحبان مشاغل و خبرگان حرفه‌ای دعوت به عمل می‌آید با ارسال نقطه نظرات اصلاحی خود، در انطباق بیشتر این استاندارد با نیازهای فعلی و آینده بازار کار، مشارکت نمایند.

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت

دفتر پژوهش، طرح و برنامه‌ریزی درسی

تهران، خیابان آزادی، نبش خیابان خوش جنوبی

تلفن: ۶۶۵۸۳۶۲۸- ۰۲۱

ایمیل: rpc@irantvto.ir

سامانه ملی استاندارد مهارت: rpc.irantvto.ir

تعاریف اصطلاحات بکار رفته در این استاندارد

شایستگی؛ توانایی انجام کار در محیط‌ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد می‌باشد.

کد؛ مجموعه‌ای از اعداد برگرفته از سند بین‌المللی طبقه بندی مشاغل ISCO-2008 و شناسه‌های قراردادی است که به منظور شناسایی استانداردها تعیین می‌شود.

حرفه؛ مجموعه‌ای از چند شغل همگن که در یک گروه بزرگ دسته‌بندی شده، در مبانی و اصول مشترک بوده و در طبقه‌بندی شغل و حرف در یک سطح مهارت و تخصص قرار می‌گیرند.

استاندارد شایستگی؛ نقشه کاری شامل مولفه‌های شایستگی، استاندارد عملکرد و تجهیزات و ابزار مورد نیاز برای انجام کار در شغل و حرفه مورد نظر می‌باشد.

شرح استاندارد؛ بیانیه‌ای شامل مهم‌ترین عناصر یک شغل یا شایستگی از قبیل جایگاه، کارها، ارتباط با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی، مسئولیت‌ها، شرایط‌کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز می‌باشد.

مراحل کار؛ مراحل کار از تجزیه و تحلیل حرفه، وظایف و تکالیف کاری نشات گرفته و نشان دهنده مرحله یک کار عملی بوده و قابل اندازه گیری و مشاهده می باشد.

استاندارد عملکرد؛ سطح قابل قبول برای انجام یک کار در یک حرفه یا شغل را استاندارد عملکرد کار می‌نامند. که شامل انجام کار با استفاده از تجهیزات، ابزار و مطابق با استانداردهای کاری ملی و بین المللی می‌باشد.

اعتبار؛ تعیین کننده ارزش آموزشی هر شایستگی است و هر واحد آن معادل ۳۰ ساعت آموزش می‌باشد.

سطح مهارت؛ نشان دهنده سطح مهارت مطابق ۴ سطح سند ISCO-2008 است.

سطح ایسکد مورد نیاز؛ نشان دهنده حداقل سطح آموزش مورد نیاز برای کار درسطح مهارت خاص مطابق با سند ISCO-2008 می‌باشد.

مولفه‌های شایستگی؛ شامل اجزای شایستگی دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز برای انجام کار در شغل و حرفه مورد نظر می‌باشد.

دانش؛ حداقل مجموعه‌ای از معلومات نظری و توانمندی‌های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی است که می‌تواند شامل علوم پایه، تکنولوژی و زبان فنی باشد.

مهارت؛ حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی است که معمولاً به مهارت‌های عملی ارجاع می‌شود.

نگرش؛ مجموعه‌ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت‌های غیرفنی و اخلاق حرفه‌ای می‌باشد.

ایمنی و بهداشت؛ مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می‌شود.

توجهات زیست محیطی؛ ملاحظاتی است که در هر شغل باید رعایت شود تا کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

تجهیزات، ابزار و مواد مصرفی؛ حداقل امکانات مورد نیاز برای اجرای آموزش مطابق استاندارد شایستگی است.

عنوان حرفه: رانندگان ماشین های سنگین و کامیونها	**کد:** ۸۳۳۲
عنوان استاندارد شایستگی: راننده کامیون حمل‌ونقل کالای برون‌شهری	**کد:** ۸۳۳۲۱۰۰۰۲۴

شرح استاندارد

راننده کامیون حمل‌ونقل کالای برون‌شهری فردی است که وظیفه جابجایی کالا را به وسیله کامیون یا تریلی در جاده‌های برون‌شهری کشور به عهده دارد. راننده در حین جابجایی کالا باید مهارتهای رانندگی ایمن، رانندگی تدافعی و مدیریت شرایط اضطراری را داشته باشد و مقررات راهنمایی و رانندگی را نیز رعایت نماید. راننده باید بتواند محموله (کالا) بارگیری شده در کامیون خود را به درستی و برابر دستورالعملهای ابلاغ شده، مهار کند که در طول مسیر از بروز هر گونه سانحه و افتادن بار جلوگیری شود و بر تخلیه و بارگیری وسیله نقلیه مورد استفاده خود نیز نظارت نماید. همچنین باید دانش و مهارت بازرسی فنی و نگهداری و تعمیرات خودروی خود را هم داشته باشد تا ضمن سرویس و نگهداری آن در زمان بروز نقص فنی نسبت به تعمیرات اولیه آن اقدام نماید. دارنده صلاحیت حرفه‌ای در این شایستگی به عنوان دارنده صلاحیت حرفه‌ای در شایستگیهای راننده کامیونت حمل‌ونقل کالای برون‌شهری و راننده وانت حمل‌ونقل کالای برون‌شهری تلقی می‌گردد ولی برعکس آن صادق نیست.

مراحل کار

۱. رانندگی ایمن
۲. رانندگی تدافعی و مدیریت شرایط اضطراری
۳. رعایت قوانین و مقررات رانندگی
۴. ایمن سازی بار
۵. بازرسی، نگهداری و تعمیرات خودرو

استاندارد عملکرد

رانندگی کامیون حمل‌ونقل کالای برون‌شهری با رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی (داشتن گواهینامه رانندگی پایه یکم) و بر اساس استانداردها و دستورالعملهای سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای در حوزه حمل‌ونقل کالای برون‌شهری

ویژگی‌های کارآموز ورودی:

حداقل میزان تحصیلات: پایان دوره اول متوسطه (پایان دوره راهنمایی)

حداقل توانایی جسمی و ذهنی: داشتن سلامت کامل جسمی و ذهنی

مهارت‌های پیش‌نیاز: داشتن گواهینامه رانندگی پایه یکم صادره توسط پلیس راهنمایی و رانندگی فراجا

صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان :

الف: مهارت: دارا بودن گواهینامه رانندگی پایه یکم صادره توسط پلیس راهنمایی و رانندگی فراجا

ب: دانش تخصصی: موارد زیر قابل قبول است:

۱- لیسانس مکانیک با حداقل ۲ سال سابقه کار در امور فنی وسایل نقلیه،

۲- لیسانس در یکی از رشته‌های مهندسی (برق، عمران، صنایع) با حداقل ۵ سال سابقه کار در امور مرتبط با حمل‌ونقل عمومی (برون‌شهری یا درون‌شهری)،

۳- فوق دیپلم اتومکانیک دارای دیپلم اتومکانیک هنرستان با حداقل دو سال سابقه کار در امور فنی وسایل نقلیه یا امور مرتبط با حمل‌ونقل عمومی (برون‌شهری یا درون‌شهری)،

۴- فوق دیپلم حمل‌ونقل دارای دیپلم حمل‌ونقل هنرستان با حداقل دو سال سابقه کار در امور فنی وسایل نقلیه یا امور مرتبط با حمل‌ونقل عمومی (برون‌شهری یا درون‌شهری)

سطح مهارت شایستگی: سطح ۳ (سه) مهارت

سطح ایسکد مورد نیاز: پایان دوره متوسطه

اعتبار: یک (۱) واحد

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
۱	رانندگی ایمن	دانش: – صنعت حمل‌ونقل جاده‌ای – قوانین و مقررات رانندگی – سیستم فنی خودرو – اصول اخلاق حرفه‌ای در رانندگی – انواع برداشت و نگرشهای اشتباه در رانندگی – مفاهیم و فرآیندهای بازرسی

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
		– انواع راه و هندسه جاده‌ها –انواع عوامل خطرآفرین در جاده‌ها
		مهارت: – بکارگیری مهارتهای دیداری مناسب – مدیریت فضای پیرامون خودرو – کنترل و تنظیم سرعت
۲	رانندگی تدافعی و مدیریت شرایط اضطراری	دانش: – روش رانندگی تدافعی – روش درک خطر – انواع عواملی که در طول رانندگی باعث عدم تمرکز راننده می‌شوند – انواع اقدامات اولیه امداد و نجات و کمکهای اولیه – مفاهیم اولیه مواد خطرناک
		مهارت: – انجام اقدامات مناسب در زمان لغزش و سر خوردن اتومبیل، انحراف از مسیر، از کار افتادن ترمز، ترکیدن لاستیک و حوادث مشابه با تکیه بر اصول رانندگی تدافعی – انجام بررسی و درک خطرات محتمل در جاده‌ها – انجام اقدامات مناسب در هنگام برخورد با راننده پرخاشگر در جاده‌ها –نحوه رسیدگی به مصدومان با توجه به اصول امداد و نجات – انجام اقدامات مناسب در مواجهه با حادثه منجر به جرح / فوت – مدیریت صحنه تصادف – انجام بررسی و درک خطرات محتمل در جاده‌ها
۳	رعایت قوانین و مقررات رانندگی	دانش: – ناوگان باری کشور – انواع شاخصهای انضباطی رفتاری و اجتماعی موثر در جایگاه حمل‌ونقل باری

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
		– قوانین و مقررات جابجایی بار – روش تکمیل انواع فرمها و گزارشات – قوانین و مقررات مرتبط با قاچاق در حمل‌ونقل جاده‌ای – سامانه‌های پایش هوشمند وسایل نقلیه – انواع عوامل تاثیرگذار در تصادفات رایج و پرتکرار در وسایل نقلیه باری
		مهارت: – بکارگیری اصول اخلاق حرفه‌ای – بکارگیری پوشش مناسب متناسب با وضعیت کاری – انجام اقدامات مناسب در جهت جلوگیری از سوء استفاده از خودرو به منظور قاچاق کالا و یا انسان
۴	ایمن سازی بار	دانش: – ضوابط ابعاد و اوزان در وسایل نقلیه – تاثیر اضافه بار – انواع بار و بارگیر –روش چیدمان و بسته‌بندی بار – اصول مهار بار – بارهای خاص – ضوابط حمل‌ونقل بارهای ترافیکی
		مهارت: – مهار صحیح بار با استفاده از وسایل و ابزار ایمن سازی بار – اتصال و جداسازی صحیح کشنده و بارگیر –نحوه چیدمان و بسته بندی صحیح انواع بار – مهار صحیح انواع بار و رعایت نکات ایمنی – تشخیص صحیح بارهای عادی و ترافیکی

ردیف	مراحل کار	مولفه‌های شایستگی
۵	بازرسی، نگهداری و تعمیرات خودرو	دانش: – انواع و مراحل بازرسی خودرو – انواع خرابیهای معمول در کامیونها و کشنده‌ها – مباحث رانندگی اقتصادی
		مهارت: – بازرسی خودرو پیش از حرکت / پس از اتمام سفر – بازرسی خودرو در حین سفر – بازرسی فنی دوره‌ای (موارد مرتبط با معاینه فنی) – نحوه تشخیص عیوب و نگهداری از سیستم فنی خودرو – انجام اقدامات مناسب در شرایط بروز نقص فنی – بهره‌گیری از اصول رانندگی اقتصادی در جهت افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه و مصرف سوخت و ...

نگرش

– نگرش پیش‌گیرانه در جهت افزایش ایمنی در رانندگی

– اصلاح نگرشهای اشتباه و رایج در هنگام رانندگی

– رعایت شاخصهای انضباطی رفتاری و اجتماعی در انجام فعالیتهای خود

– رعایت اخلاق حرفه‌ای و رعایت پوشش مناسب

ایمنی و بهداشت

– رعایت بهداشت فردی و پوشش مناسب در ساعات کاری

– حفظ سلامت شغلی

– درک خطرات محتمل در جاده‌ها و شناخت راهکارهای مواجهه با شرایط خطر بر پایه مفاهیم رانندگی تدافعی

– مسئولیت راننده در قبال امنیت بار و رعایت نکات ایمنی در رانندگی

توجهات زیست محیطی

- مدیریت اقتصادی مصرف سوخت
- انجام فرآیند تعمیرات و نگهداری با توجه به ملاحظات زیست محیطی
- عدم ورود آسیب و صدمه به محیط کار و زمین ناشی از برخورد تجهیزات مورد استفاده

تجهیزات		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۱	کامیون یا کشنده	استاندارد
۲	بارگیر منفصل	استاندارد از نوع کفی یا اطاقدار
۳	سیستم کامپیوتر	استاندارد
۴	ویدئو پروژکتور / مانیتور	استاندارد
۵	انواع بار و بسته بندی	استاندارد
۶	زنجیر چرخ و فنر یا طناب	استاندارد– کامیونی

مواد		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۱	روغن موتور	استاندارد
۲	نمونه فرمهای مربوطه	استاندارد
۳	ضد یخ	استاندارد
۴	فیلتر هوای کامیون	استاندارد

ابزار		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۱	ابزار ایمن سازی بار	استاندارد
۲	جعبه کمکهای اولیه	استاندارد

ابزار		
ردیف	عنوان	مشخصات فنی
۳	ابزار اطفای حریق	استاندارد
۴	آچار	تمامی نمره‌ها
۵	پمپ گریس	استاندارد